

Nytankat vid ÅFORS

Ordföranden i Svenska Glasbruksföreningen, Erik Hovhammar sade i en radiointervju att glasbruken kommer att få gå tillbaka till vedeldning om oljekrisen fortsätter.

Så här såg det ut i Åfors under vedeldningens dagar. Kommer vi att få uppleva samma syn igen ?

Här får du snabbinformation om något av innehållet i Mängen.

ENKÄTEN: Vi frågar invandrare om jobbet och språket bl.a.

sid 2

Vi låter dej titta i vårt gamla FOTOALBUM och jämföra med idag.

sid 4-5

FÖRETAGSDEMOKRATI. En liten nyttig artikel av Bernt Svensson.

sid 7

Vallienarna i USA. Läs om deras Amerikaresa och upplevelser.

sid 8-9

Mittuppslaget denna gång ägnas "LJUSET FRÅN KOSTA".

sid 10-11

BLY. En tung artikel av företagsdoktorn Radecka-Skoglundh.

sid 16

Vi frågar våra invandrare

Visste Du att vi har 90 invandrare i vårt företag? Det motsvarar 12 % av hela arbetsstyrkan. Jugoslavien har störst representation med Grekland tätt i hälsarna. Nästan två tredjedelar av invandrarna kommer från dessa länder.

Mången har talat med några av våra invandrare. Vi ställde några frågor kring språksvårigheter, jobbet och den svenskundervisning som kommer att bekostas av företaget.

Biljana Trifunovic, glaskammaren i Johansfors.

-Jag har gått i svensk skola i två år. Jag började i sjunde klass. Det var svårt att komma direkt från Jugoslavien till skolan i Emmaboda. Under de första månaderna fick jag specialundervisning tillsammans med andra elever som var dåliga i svenska.

Sedan fick man börja i en vanlig klass. Man lärde sig svenska ganska snabbt men det finns fortfarande många ord som jag inte förstår. Det är bra att de som inte fått lära sig svenska i skolan får en möjlighet nu. Själv lär jag inte ha någon nytta av den undervisning som skall starta nu.

Nikalaos Karabelas, hyttan i Åfors.

-Jag började jobba i Norrhult 1968. Det var några grekiska kompisar i Norrhult som ville att jag skulle flytta dit. Eftersom jag hade jobbat med glas i 15 år i Grekland var det naturligt att fortsätta med det i Sverige.

Jag kom till Åfors 1969. Här trivs jag bra men det finns inte mycket att göra på fritiden. Här arbetar, äter och sover man bara.

Det är bra att man får chansen att lära sig tala svenska ordentligt. Då klarar man sig bättre i jobbet och på fritiden.

Theodoros Anastassiadis, slipare i Kosta.

-Jag har varit här i åtta år. Mina föräldrar kom hit först, sedan följde jag efter. Den första tiden jobbade jag i hyttan, sedan flyttade jag till sliperiet. I början hade jag min bror till hjälp för att klara svenskan. Jag lärde mig språket allt eftersom och klarar mig bra nu. Det är klart att jag skulle vilja lära mig skriva lite bättre men i övrigt går det fint.

Dragomir Petcovic, Kosta Lampan

-Jag kom till Sverige för fyra år sedan. Första året var besvärligt. Jag jobbade i en fabrik där jag var ensam i ett rum hela arbetstiden - ingen att tala med, ingen som kunde lära mig svenska.

Till Kosta kom jag för två år sedan. Kosta Lampan har en storlek som passar mig - här känner jag alla och talar med alla. Nu har jag köpt hus i Kosta, och jag kommer nog att stanna här länge.

Svenskundervisningen kommer nog lite sent för min del, nu klarar jag mig ganska bra.

Redaktionen

Redaktör: Göthe Gustafsson

I redaktionskommittén

Ulf Assargård

Torsten Karlsson

Krister Ekman

Elsa Gustafsson

Hans Gustavsson

Gunnar Johansson

Pat Johansson

Ansvarig utgivare:
Erik Rosén

En summering av 1973

År 1973 är snart till ända. Det verkar som om åren går snabbare och snabbare. Detta kan väl kanske förklaras i de ändrade arbetsmetoderna, som bl a innebär att man redan i början av ett nytt år börjar tänka på problemen som skall lösas nästa år. Behovet av planering på längre sikt blir allt större, och investeringarna som måste göras för att driva ett företag idag blir allt mer kapitalkrävande och förutsätter betydligt större utredningar och bättre planering än vad som var nödvändigt i gamla tider, då utrustning och marknadsföring var relativt enkel. Under 1973 har vi börjat en teknisk och lokalmässig upprustning av företaget, som bl a har resulterat i påbörjandet av den centrala lagerbyggnaden i Kosta. Detta möjliggör interna rationaliseringar och bättre service gentemot kunderna, i enlighet med tidigare lämnad redogörelse. Vi har även genomfört en ombyggnad av lokalerna i Kosta i avseende på måleri- och gravörverkstad. I Boda har glaskammaren varit föremål för teknisk upprustning. Ombyggnad av glaskammarna i Åfors och Johansfors har påbörjats.

MARKNADSFÖRING

På marknadssidan har vi fortsatt vårt arbete för att med användande av moderna marknadsföringsmetoder säkerställa avsättningen både inom och utom landet av våra produkter. Försäljningsklimatet i Sverige har varit ganska kärvt, men vi har trots detta väl hävdat vår ställning och även utvidgat vår marknadsandel. På exportsidan har särskilt utvecklingen i Tyskland, Canada, Japan och Australien varit positiv.

För 1974 planerar vi att tillsammans med agenterna på våra huvudmarknader börja en bearbetning av de olika länderna med metoder som används av oss i Sverige, alltså väl planerade och koordinerade annons- och försäljningskampanjer i affärerna. Vi investerar i mycket kapital på försäljningssidan i form av utveckling av kartonger, kataloger och olika trycksaker samt annonsering, som hårt belastar årets och de närmaste årens resultat, men som kommer att bli av stort värde för företaget på lång sikt.

Vi försöker föra en produktutveckling som utnyttjar våra produktiva resurser på de mest lönsamma sätten. Den utveckling vi genomfört inom sortimentsområdena gjutet, pressat och centrifugerat har varit lyckosam, då dessa artiklar lämnar ett väsentligt ekonomiskt bidrag till bolagets verksamhet.

KASSATION

Inom den mera traditionella produktionen måste vi under 1974 göra ytterligare insatser för att få ner kassationen som i många fall är orimligt hög. Detta problem har tidigare framhållits från min sida, men allteftersom kostnaderna stiger och konkurrensen skärps blir det allt livsviktigare att vi får ned kassationsprocenten och därmed även en reduktion av den kostnadshöjande effekt som de höga kassationsbeloppen utgör.

POSITIV UTVECKLING

Inom specialsektorn har särskilt smidessidan ut-

vecklats mycket gynnsamt. Vi har med hjälp av bl a en omfattande annonskampanj lyckats öka försäljningen av Kosta Lampan inom Sverige och hoppas också därigenom få en långsiktig effekt. Vi är nu även på lampsidan väl representerade i de viktigaste affärerna och allmänheten har fått upp ögonen för denna kvalitetsprodukt. Boda Nova har visat en synnerligen positiv utveckling, särskilt på exportsidan. Vi hoppas nu att vi genom en lyckosam produktutveckling skall kunna förvandla företaget till en väsentlig och framgångsrik del av vår verksamhet.

Vi har glädjande nog också lyckats rekrytera många yngre medarbetare inom produktionen, som vi försökt ta hand om på ett bättre sätt genom en utbildning. Det föreligger trots detta brist på yrkeskunnig personal inom våra hyttor, även om den är mindre dominerande än tidigare.

Under året har Johansfors blivit en del av Åforsgruppens verksamhet, och vi är mycket nöjda med det sätt på vilket detta företag fungerar, och med den presentation som personalen på Johansfors har gjort sedan man kom inom vårt företag. I Johansfors finns mycket av yrkeskunnande, kvalitetskänsla och plikttrohet hos personalen.

ENERGIKRISEN

Just nu förmörkas framtiden genom den aktuella oljekrisen. Detta är ju ett helt oförutsett moment, som kan påverka vår långsiktiga planering. Kortsiktigt måste vi göra allt för att spara olja och övrig energi, och ett särskilt upp-

rop från företagsledningens sida har gått ut till alla anställda på anslags-tavlorna. Den kostnadsför-dyring på 1½-2 milj kr per år som de ökade energipri- serna kommer att innebära är ett av de många kost- nadsfördyrande och negati- va effekter som drabbar vår verksamhet nästa år. Vi står inför en lönerörelse som förmodligen kommer att bli mycket kostnadshöjande. Detta medför i sin tur att vi måste höja våra glaspri- ser med omkring 15 %.

Det är svårt att förutsäga hur man speciellt på ex- portsidan kommer att reage- ra inför dessa betydande prisökningar som även har skett under tidigare år, men dock med mindre pro- centsatser.

FRAMTIDEN

I vårt budgetarbete för 1974 har vi förutsatt en väsentlig fortsatt ökning av vår försäljning både inom och utom Sverige. Den- na planering bygger på om- dömet att vår kollektion idag är aktuell och intres- sant för kundkretsen, att våra marknadsföringsåtgär- der samt att vi har lyckats öppna många exportmarkna- der under senare år för vä- ra produkter. Om därför världskonjunkturen håller en normal utveckling under 1974 bör vi ha stora möj- ligheter att göra 1974 till ett relativt framgångsrikt år för vårt företag.

Inför helgen och årsslutet vill jag framföra ett tack till alla anställda för en helhjärtad insats under det gångna året och för ett gott och trevligt samarbete, samt tillönska en God Jul och ett Gott Nytt År.

Erik Rosén

Album

Johansfors bruksgata idag.

Gamla Kosta

Vid Stora vägen i Kosta ligger åtta små stugor med säregna namn. På gamla kar- tor kan man se att de fem nordligaste heter Ninive, Jerusalem, Pävelund, Betle- hem och Tällelund. De andra tre är bara numrerade men i dagligt tal kallades de Babylon, "Snett in" och Vitabäck.

Vem bodde då i stugorna? En beskrivning från 1770 ger besked: "400 alnar från bruket är en plats bebyggd, bestående av 8 stufwor,

utom små fähus, hwaruti några af sämre hyttefolket, wedtorkare och wedhuggare samt några bruksdrängar bo." 1956 renoverade byggmästa- ren och hembygdsforskaren Eric Karlsson några av stu- gorna. Erik, som för när- varande arkiverar de otali- ga gamla ritningar som finns i Kosta Glasbruks källare, berättar: "Under renoveringen av Tällelund hittade vi en del intres- santa detaljer som berättar en hel del om stugans his- toria. Tällelund hette från

Tällelund under renovering.

Gammalt

Mängens redaktionsmedlemmar har rotat i sina egna och andras byrålådor för att hitta gamla kort från bruken. I detta numret presenterar vi några bilder från Åfors och Johansfors och berättar samtidigt en historia kring det lilla huset från 1731 som Du ser här på förstasidan.

Johansfors

Vägen ned till Johansfors vackra glasbruk har förändrats en del under åren. Till vänster ser Du Bruksgatan som den såg ut kring 1910. Bilden till höger är tagen från samma plats i år. En viss skillnad, eller hur?

Bruksgatan 1910.

början Tallelund eftersom det fanns en dunge med kraftiga tallar kring stugan.

I en av bjälkarna hade någon huggit in året 1731. Det är förbryllande eftersom bruket byggdes först 1742. Stugan tycks alltså ha funnits i Kosta innan bruket kom hit.

Då vi började renoveringen visste vi att Tallelund använts som förvaringslokal för bl a säd, kött, sill och salt. Arbetarna i hyttan fick nämligen en stor del av sin betalning in natura. Traditionen säger att "Material Mästaren" hade bott i den ena halvan av den lilla stugan tillsammans med sin ko. Den andra halvan hade varit förråd. När vi rivit loss tapeterna fann vi att väggarna i ett hörn av huset var söndersparkade. Vid noggrannare undersökning hittade vi även en del kospillning under golvet. Där hade tydligen den ko stått som traditionen talade om! "Material Mästaren" hade bott vägg i vägg med sin ko. Han hade haft en dörr in till

sitt husdjur. Man kan förmoda att den var öppen under vintern. På så sätt kunde han ta vara på värmen från kon.

Uppe på vinden hittade vi ett par hål i gavlarna. Dessa kan ha använts som skotthål. Någon annan vetlig funktion kan jag inte tänka mig. Det var ju begärliga varor som förvarades i huset.

I en förlängning av gavelväggarna i höjd med takfo-

ten ungefär 2 m över marken hittade vi ett hål som vi länge funderade över. Vad hade det använts till? Svaret fick vi då vi studerade området kring hålet och den intilliggande väggens bjälkar. De var indränkta med fett. "Material Mästaren" hade med alla säkerhet styckat djurkroppar som han hade hängt upp på en storsom man stack genom hålet.

Ja, nog kan man hitta intressanta saker då man reparerar gamla hus."

Tallelund idag.

Styrelsererepresentation

Information från löntagarrepresentanten i styrelsen

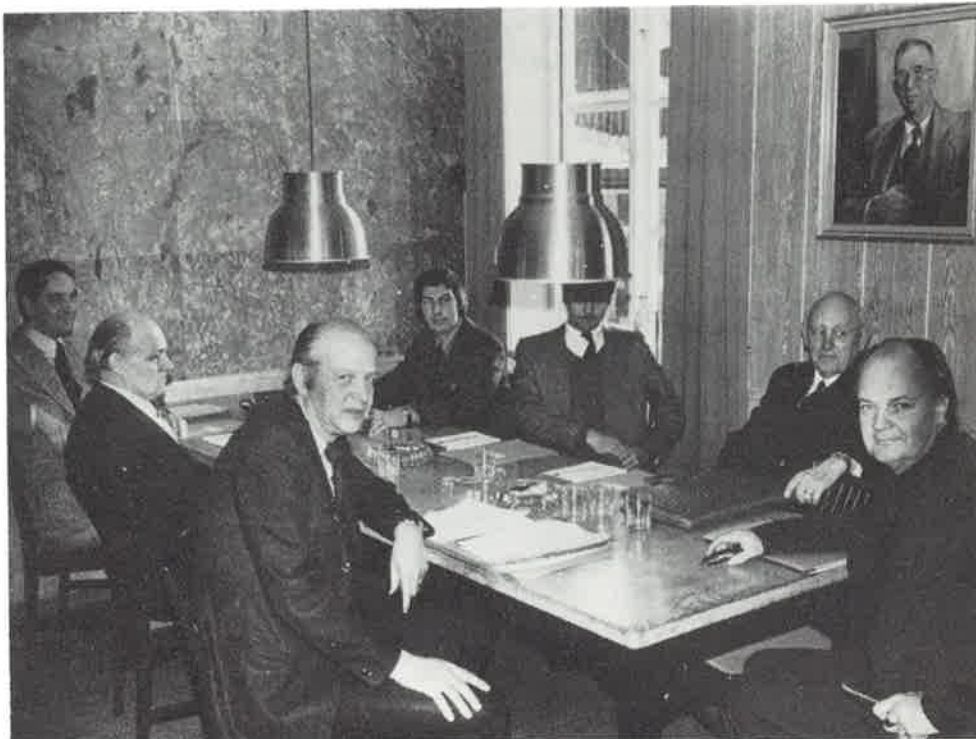
I september månad var Ingvar Gröön och jag på en kursvecka på Runöskolan för utbildning av de anställdas styrelseledamöter. LO:s utbildning av löntagarrepresentanter skall omfatta fyra enveckorskurser, vilka kommer att förläggas till LO:s kursgård, Runöskolan.

UTBILDNINGENS SYFTE

Utbildningen syftar huvudsakligen till att orientera löntagarrepresentanterna om motiven till styrelsererepresentation, styrelsens arbetssätt och funktion, löntagarrepresentantens roll, lagen om styrelsererepresentation, delar av aktiebolagslagen och lagen om ekonomiska föreningar, erfarenheter från olika företag på det företagsdemokratiska området, företags-ekonomiska begrepp och problem i teori och praktik, branschens utveckling och problem och metoder för att själv skaffa sig mer ingående kunskaper om olika förhållanden.

ÖPPEN ATTITYD

Att arbeta i en styrelse innebär inte bara att delta i och sitta av ett antal sammanträden under året. Det innebär framför allt att försöka få en överblick över företagets verksamhet och att kontinuerligt följa och värdera utvecklingen i företaget. För att kunna åstadkomma detta krävs information och kontakter samt kunskap för att förstå och utnyttja dessa. Enligt min mening är det av

Första styrelsesammanträdet med den utökade styrelsen. Fr.v. C-H Åfors, Ingvar Gröön, Erik Rosén, L-G Magnusson, Ulf Kähr, Erik Åfors, samt Ulf af Trolle.

stor betydelse att företagsledningen eftersträvar största möjliga öppenhet gentemot de anställda rörande företagets förhållanden. Att de anställda överlag får tillräcklig information om företagsledningens beslut är redan i och för sig av värde från företagsdemokratisk synpunkt.

En sådan öppen attityd gentemot de anställda bör underlätta för arbetstagarledamöterna att fullgöra sitt uppdrag.

INTERNINFORMATIONEN

Det är emellertid ofrånkomligt att även den interna informationen i viss utsträckning måste begränsas av hänsyn till företagets intressen. Frågan blir då om och i vad mån arbetstagarledamöterna bör ha möjlighet att samråda med ledamöter i företagsnämnden och andra förtroendevalda även om sådant som i princip bör hållas hemligt. För egen del anser jag mig var-

ken kunna eller böra ange några riktlinjer för arbetstagarledamöternas handlande i sådana fall. Den avvägning som här måste göras mellan olika intressen förutsätter enligt min mening att frågan i varje särskilt fall tas upp till diskussion i styrelsen. Härigenom bör det vara möjligt att efter hand utveckla en praxis som tillgodoser såväl företagets som de anställdas intressen.

I skrivande stund har jag ej varit på något styrelsemöte vid AB Åforsgruppen, men vi har haft två informationsmöten där också suppleanterna har varit närvarande.

Informationsmötena var mycket utförliga och givande, och vi hoppas att vi i framtiden får den information som behövs för att vi skall kunna fungera på ett tillfredsställande sätt i styrelsearbetet.

Lars-Gösta Magnusson

Företagsdemokrati

Erik Rosén tog i förra numret av Mängden upp ledningens syn på information, samarbete och medinflytande.

Bernt Svensson, ombudsman för Fabriks avd 44, redogör här för sina åsikter om företagsdemokrati:

Det är nästan helt omöjligt att i detalj beskriva hur det demokratiska företaget en gång kommer att se ut. Det går heller inte att i några korta meningar definiera själva begreppet.

Det framstår inte heller som något angeläget att nu precisera slutliga målsättningen för företagsdemokratien. Den måste nämligen ses om en del av den allmänna frigörelse och demokratiseringsprocessen. Därför måste, vid varje tidpunkt, riktlinjerna omprövas med hänsyn till vad som vid skilda tidpunkter utgör hinder för individens frigörelsesträvan.

Utan tvekan finns idag de största hindren inne i företagen och på arbetsplatserna. I motsats till förhållandet på fritiden, då de flesta har det relativt bra och bekvämt, är vi på arbetet utsatta för hälso-risker, stress och otrygghet.

Man kan betrakta företagen som en social organisation, där olika människor skall samverka, och där den sociala behandlingen också blir olika.

Man kan även se företagen som en samhällsviktig institution. Många grupper i samhället är beroende av de beslut som fattas i de enskilda företagen.

Utvecklingsbetingelser

Om man betraktar företagsdemokratien på detta sätt innebär det att det viktiga nu är att söka finna framkomliga vägar och ta rätt på under vilken förutsättning en demokratisering kan komma till stånd. När man summerar förutsättningarna framträder fyra krav, som vi måste ställa på programmet.

För det första måste programmet innehålla metoder, som går att använda för en omedelbar aktion mot utmanande inslag i arbetsmiljön och dessa metoder måste ge snabba och godtagbara resultat i den enskildes arbetssituation. Kan inga förändringar åstadkommas i den enskildes vardag kommer heller inte de flesta uppleva att något väsentligt inträffat.

För det andra måste inflytandet grundas på de kunskaper och erfarenheter som vi har idag. Udden får i början inte riktas mot de delar av företagens verksamhet, som vi nu är minst skickade att sköta. Om vi lägger tyngdpunkten på områden där kunskaper och erfarenheter finns, kan det skapas intresse för vidareutbildning och därmed insatser på mer krävande områden.

För det tredje måste man välja sådana inflytandeformer att helst varje anställd personligen blir delaktig i det inflytande som skapas. Här räcker inte den representativa demokratien.

För det fjärde måste man välja sådana inflytandeformer att fackföreningsrörelsens frihet och oberoende bevaras. En fördjupad företagsdemokrati upplöser inte de naturliga intressemot-sättningarna på arbetsmarknaden. Detta är ett fackligt dilemma, att på samma gång vara en utifrån krävande part och en i företagets ledning deltagande och medansvarig part.

De här fyra kraven innebär att de mest långtgående kraven på inflytande riktas mot den del av företagets verksamhet, som vi har daglig beröring med. Det vill säga sådana frågor som har direkt betydelse för arbetsmiljön och arbetsförhållanden.

Arbetets organisation och ledning

Individen måste ges större frihet i det egna arbetet. Det är mycket lätt att formulera krav på att arbetet skall tillfredsställa både psykologiska och sociala behov, men det kan vara svårt att organisera arbetet så att kraven tillgodoses. Arbetskrav som anses vara speciellt betydelsefulla för arbetstillfredsställelsen är krav på möjligheten att lära mera om arbetet och att fatta egna beslut.

Skall kraven på arbetet kunna uppfyllas måste det organiseras så att det förutom den ökade friheten för den enskilde, också grupper av arbetare ges större frihet. Arbetarna måste inom vissa produktionsavsnitt eller avdelningar ges större möjligheter att själva lösa sina interna problem och själva organisera arbetet på avdelningen.

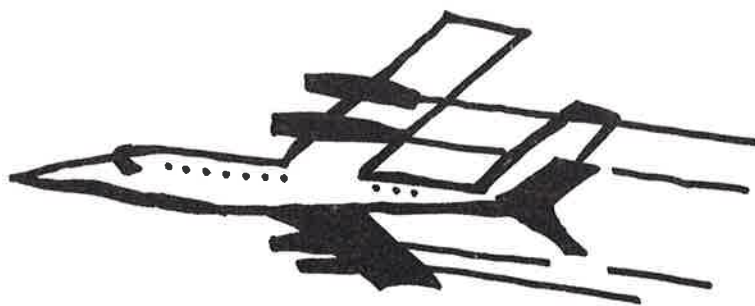
Arbetslagarna måste också få större inflytande på arbetsledningsfunktionen. Arbetare och arbetsledning bör stå i ett ömsesidigt beroendeförhållande till varandra. Tillsammans bör de planlägga arbetet inom avdelningen. Arbetsledningen skall inte fungera auktoritärt som ordregivare och kontrollanter, utan bör istället fungera som samordnare inom gruppen och kanske också som gruppens företrädare gentemot andra avdelningar i företaget. För att förverkliga detta krävs att arbetslagarna får medbestämmande över arbetsorganisation, arbetsledningsfunktionens utformning och inflytande på valet av arbetsledare.

Vallienarna i USA

Vi hart haft en fantastisk vecka i New York! Det är en stad så fylld av liv, ljud, dofter, ovanliga, spännande människor, konst, aktivitet, rikedom, fattigdom att varje minut där fylls av något annorlunda. Från första dagen till sista, upplevde vi det som enormt fascinerande, mest beroende kanske på de öppna och positiva människor vi träffade.

Hela söndagen jobbade vi med att sätta upp utställningen. Det var roligt, det gick bra och blev snyggt. Tänkte på alla hemma i Åfors som hjälpt oss med att göra grejorna. Ingvar som så lyhört gör som man helst vill ha det, Eddy som ilar och ivrigt sliter med att göra det bästa, Hans som lugnt och sakta skrider fram och gör det precis som det skall vara

Vi reste från Köpenhamn fredagen den 21 september. På lördagen gick vi runt och tittade på konstupställningar, hamnade i den italienska delen av New York där de hade full folkfest, åt en underbar middag med mat från Sezuandelen i Kina, hamnade i Greenwich Village och åt en sen spansk måltid.

När vi fram mot kvällen var färdiga, hade vi fått till en festlig fönsterskyltning. Stora porträtt, stor trärelieff och glas i olika etager. Inne i lokalen stod glaset dels på bord i olika höjd, dels i hyllsystem längs väggarna. Täckta hyllor med tittskåpsgluggar, där det stod grupper av glas.

Styrelsesuppleanter

I förra numret av Mängen presenterade vi de ordinarie ledamöterna i företa-

gets styrelse. Suppleanter till dessa är Tage Fransson, Johansfors och Alvar Svensson, Boda.

43/73

Ovan: Bertil och Ulrika Hydman-Vallien talade glas med generalkonsul Gunnar Lönæus och hans hustru, Inger. Till höger: Viveca Lindfors, vars enmansshow "I am a woman" alltför ofta diskuteras i New York, tunderar på att skriva memoarer för Sverige. Här med Bertil Lindström och P&L:s utsända.

Ovan: Kurt Vonnegut, succé författaren par preference, och skådespelaren Keven McCarthy. Till höger: Utställningens initiativtagare, Jeanette Bonnier med Bertil Lindström, UNDP.

Svenskt glas på Madison Avenue

□ Ulrika och Bertil Hydman-Vallien gör just nu succé i New York med sitt svenska glas. Här om dagen var det vernissage hos Bonniers på Madison Avenue bland en uppsjö av människor som kom för att beundra det graciosa svenska.

Både Bertil och Ulrika har gått på Konstfack och arbetar sedan många år för Boda-Afors. Sedan två år tillbaka har de verkat i USA och Mexico och gjort svenskt glas till ett ännu mer känt kvalitetsnamn inom den konstnärliga världen.

Måndagkväll; vernissagekväll. Massor av folk, många kändisar som Ann Wärf och Bengt Heintze från Sverige. Viveca Lindfors, generalkonsul Lönæus osv i bästa amerikanska stil. Man bjöd på mängder av champagne. Alla var glada, hasplade ur sig komplimanger om glaset, stimmade och stämningen var uppsluppen. En mycket annorlunda vernissage, jämfört med i Sverige. Här hemma tittar alla ordenligt på utställningen, passar på att köpa, dricker högst ett glas sherry och uppträder stelt. På en vernissage i New York träffar man mest innefolk, dricker och äter, kommer absolut inte på tanken att köpa och har framför allt mycket trevligt.

Under resten av veckan tittade vi ofta in till Bonniers, där vi hade utställningen. Stämningen var god och de vänliga expediterna ville verkligen försöka sälja våra glas. De färgade småsakerna gick fort åt.

Man förstår att det kan vara dags för färgat, svenskt glas i Amerika.

Utställningen var koncentrerad på unikt glas, många skulpturer och mycket dekorerat glas. De reaktioner vi fick höra var enbart positiva, många förundrade sig över glasets möjligheter och hantverksskickligheten hos våra duktiga glasarbetare. Just detta faktum, att hantverket så klart redovisas, är en av fördelarna med utställningar av den här typen. Folk får klart för sig att våra produkter är hantverksprodukter och kan då lättare förstå de höga priserna på svenskt glas. Dessutom tror vi att unikautställningar underlättar marknadsföringen av det ordinarie sortimentet genom att de gör namnet Kosta/Boda mera känt.

Ulrika och Bertil återkommer i nästa nummer med en berättelse om amerikanernas syn på glas.

Frost

Det hade varit en kall natt. Glasarbetarna fick ge sig upp tidigt för att skrapa bort frosten från bilrutorna. In på bruksområdet i Kosta kom en bil sakta rullande. Vindrutan var totalt igenisad förutom en liten glugg stor som foten på ett vinglas. Bilen parkerades utan problem, men när föraren steg ur bilen möttes han av en arg mästare.

-Varför i hela världen kör Du bil utan att skrapa mer än det där?

-Jag är inte så nyfiken.

Ljuset från

Dragomir Petcović med en plåtbit som skall trycksvarvas till en lampa.

Zvonimir Gatara vid trycksvarven.

Bill Samuelsson är en av våra duktiga sprutlackerare. (När detta läses är han i FN-tjänst i Mellersta Östern.

Ljuset från Kosta

Det påstås att elektrikern var den förste hantverkaren på jorden. När Vår Herre sade: "Varder ljus" var elektrikern redan där.

Elektrikern kom inte först till Kosta. Det gjorde som bekant Koskull och Stael von Holstein. De grundade Kosta Glasbruk 1742 och det dröjde ända fram till 1968 innan man förstod att man inte längre kunde klara sig utan att ta med Kosta Lampan i Åforsgruppen.

Långt borta i Västergötland hittade man Lampan. Den hette naturligtvis inte Kosta Lampan utan Fåglavik Lampan. Lampa som lampa tänkte man och köpte fabriken och installerade den i mosaikverkstadens lokaler. Ljuset hade kommit till det mörka Småland.

Sten Andersson och Per Sundstedt var med i köpet.

Sten har rest land och rike runt med våra produkter och en sprudlande göteborgshumor. Per är formgivare och bestämde hur produkterna skulle se ut och hur de skulle fungera.

Brickorna är samlade - spelet kan börja. Så enkelt var det inte, vi glömde något. Lamporna måste ju tillverkas av någon. Arbetare anställdes, maskiner köptes. Glasarbetare blev metallarbetare, hemmafruar och hemmafröknar blev "monteringstanter" och snart såg de första lamporna dagens ljus.

De historiska efterforskningar som vi gjort visar att det i tidernas morgon jobbade 20 personer på Kosta Lampan. De "gamla" i Kosta kommer säkert ihåg den tiden. Man köpte en trycksvarv och formade sin första Candela-lampa som blivit en succé. Man stansade hål, gjorde byglar och

sprutlackerade den innan den överlämnades till monteringsarbetarnas flinka fingrar. De elektriska detaljerna monterades innan lampan förpackades och staplades upp på hyllor under Anders Arnessons överinseende. Så gällde det bara för Sten att få lamporna placerade hos elhandlarna.

Tiden gick, man blev större - fick lite växtvärk - men hittade snart en vettig linje för verksamheten. Det är fortfarande Per Sundstedt som står för formerna, den gamla trycksvarven rullar ännu men den har fått hjälp av en ny. Det gamla värmeskåpet i måleriet har fått ge plats åt en modern tunnelugn.

Omsättningen har ökat trots att personalstyrkan inte är så mycket större än vid starten. På grund av att de duktiga arbetarna gör fler och fler lampor har man

KOSTA

"Monteringstanten" Maj-Lis Johansson i farten.

Så ställer vi in lamporna i lagret. Nils Blomgren och Anders Arnesson diskuterar packningsproblem.

fått förstärkning med två man på säljsidan. Represen-
tanterna säljer Kosta Lam-
pan och Boda Smide till
fler och fler. Man har sat-
sat alltmer på möbelhandeln
för att kunna sälja det ö-
kade antal lampor som
strömmar ut från fabriken.
Kosta Lampan har satsat på
en "ljuspolitik" som gjort
Lampan känd bland arkitek-
ter och ljuskonsulenter -
man har en formgivning som
passar i både privata hem
och offentlig miljö. Kosta
Lampan har blivit ett namn
liksom Åforsgruppen i öv-
rigt.

Man har sina klassiker t ex
sänglampan Candela (född i
Västergötland) och arbets-
lampan Rikta. Candela fick
förra året en storebror som
snart blev en succé liksom
våra "hinkar" som fått sitt
namn på grund av likheten
med överdelen av gamla ti-
ders mjölkhinkar.

Om nu någon mot förmodan
framlevt sitt strävsamma

liv utan att veta hur bra
lampor vi gör i Kosta så
har han blivit upplyst (!)
i höst. Man har nämligen
genomfört den största lamp-
kampanj som någonsin gjorts
i vårt land. Du har kanske
sett annonserna i dags- och
veckopressen.

Våra grannländer har också
drabbats av Kosta Lampan.
Genom agenter sprider vi
ljus över Danmark och Norge.
Holland, Belgien, Österrike
och Tyskland ligger heller
inte i mörker. Man har nyss
sänt en last lampor ända
till Kuweit.

Exporten av lampor är inte
helt problemfri eftersom
varje land har sina säker-
hetsbestämmelser och Sverige
är inte alltid värst.

På Kosta Lampan tror man på
framtiden. Man tar fram
nya, funktionella lampor
och väntar sig att kunderna
i affärerna skall bli mer
och mer medvetna om skill-
naden mellan bra och dåligt
ljus.

Musik.

En av blåsarna i Johansfors
musikkår var på dansrestau-
rang i Stockholm. En av or-
kestermedlemmarna fick reda
på detta och kom fram till
bordet.

-Jag har hört att Ni tycker
mycket om god musik.

-Ja, men bry dig inte om
det. Spela lugnt vidare.

Vår resande Rydén

Lars-Gunnar Rydén har varje år sedan 1970 rest runt i USA. I år har han kombinerat sin USA-resa med besök i Västindien och Canada. Sammanlagt var han ute ca sju veckor i augusti och september. I USA var han en månad och hann då avverka följande platser: New York, Washington, Dallas, Chicago, Los Angeles, San Francisco och Seattle.

Varför till USA?

Varför åker då Lars-Gunnar till USA och vad gör han? Ja, det är naturligtvis viktigt för kunderna att få personlig kontakt med en representant från ett glasbruk i Sverige. Det är viktig PR för Åforsgruppen. Lars-Gunnar diskuterar problem av olika natur som alltid uppstår: kvalitetsproblem, leveransproblem; han kan ge information om produkterna och om tillverkningen; han ser vad konkurrenterna säljer osv.

Lars-Gunnar besöker dels butiker som redan för vårt sortiment, men även butiker som inte har våra artiklar. Förhoppningsvis tänker de om efter Lars-Gunnars besök. Kännedom om våra olika marknader är mycket viktig och besök på platsen är det bästa sättet att få denna kännedom.

Utställningar

Lars-Gunnar hann även med att besöka öppningen av Ann Wärfss utställning på Altmans och Vallienarnas utställning på Bonniers i New York. Dessa är de största utställningar Åforsgruppen har haft i USA och följaktligen sågs många kändisar och journalister på öppningarna. Lars-Gunnar kunde där frottera sig med Viveca Lindfors, Bo Holmqvist från TV, Bert Lindström, tidigare Dagens Nyheter, nu i FN, m fl. Alla var mycket imponerade av

utställningarna och de kommer säkerligen att få stort PR-värde och hjälpa till att ytterligare prägla in Kosta-Boda-namnet i folks medvetande. Det enda man reagerade litet negativt på var priserna. Hur mycket och vad som sålts är i skrivande stund inte klart.

Rent allmänt bedömer Lars-Gunnar framtidsmöjligheterna i USA som mycket goda. Han märkte i år en mycket stor skillnad i positiv riktning vad beträffar varuexponeringen i butikerna. Lars-Gunnar nämner kartonger och antyder därmed att det är just våra kartongförpackningar som gått särskilt bra. Att ha bra och snygga kartonger är speciellt viktigt i varuhus, där kunderna själva går runt och tittar.

Lars-Gunnar Rydén.

De största framgångarna i år har varit: Party-serien, Solros-serien, Boda Flagg samt krokus- och hyacintglasen från Boda. Nämnas bör också att Johansfors' kollektion, som även den nu säljs genom vår representant, fick ett mycket positivt mottagande vid första visningen.

Övriga svenska bruk är våra svåraste konkurrenter i USA. Man får inte glömma att amerikanerna själva är stora glasproducenter och pro-

ducerar cirka hälften av allt glas som säljs i USA. Den största delen av det inhemska glaset är dock maskingjort.

Säljorganisationen

Slutligen några ord om vår representation i USA. Representationen handhas av en importör i New York, Kenton Wholesale Inc, som alltså importerar och lagerhåller våra produkter. De har sedan egna resanden med olika distrikt, ungefär som i Sverige.

Vanligen gör Kenton för sina större kunder upp en speciell inköpsplan. Kenton bestämmer hur stor kvantitet av en viss artikel som bör finnas i lager. Sedan besöker resanden kunderna med jämna mellanrum och går på egen hand igenom lagret och ser vad som fattas och skriver själva order på detta. Kunden behöver sedan bara signera ordern. En arbetsam men effektiv försäljningsmetod!

En något annorlunda kund i USA är en firma, som heter Kenton Mail Order, som har specialiserat sig på postorderbranschen. De har bl a valt ut några av våra produkter som t ex vissa isberg, Pippi-vaser, Madamekarafferna från Boda, Party-serien och tekannan från Boda Nova. En påkostad och säljande katalog skickas ut till kunder över hela USA. Genom att vi har kommit in i denna katalog har en mycket stor försäljning av ovanstående artiklar blivit resultatet.

I januari nästa år är det dags för en ny USA-resa för Lars-Gunnar och då är det främst den stora mässan i Atlantic City som tilldrar sig intresset. Låt oss hoppas att Lars-Gunnar har lika positiva rapporter med sig hem efter den resan!

Att lära sig Glas

De nya grabbar som anställdes i somras har haft möjlighet att lära sig glasblåsning under lugnare former några timmar per vecka. Under lördagsförmiddagarna har Edi Holub i Åfors, Bror Hausenkamph och Yngve Lindqvist i Kosta instruerat. Många frågade några personer vad de anser om utbildningen. Edi Holub: "Grabbarna är mycket intresserade. De har stora möjligheter att snabbt komma in i verkstäderna. Det gäller bara att hyttmästarna ger dem chansen. Vi kan bara visa hur man exempelvis fångar an. Den viktiga tempereringen måste ske hemma i hyttan."

Edi Holub instruerar i Åfors.

Torsten Carlsson, hyttmästare i Johansfors: "Det är bra att grabbarna får lära sig olika moment under lugna former. Dessutom är det värdefullt att företaget visar detta intresse för de nyanställda."

Bengt Algotsson är mästare i Johansfors. Han har en av de unga grabbarna, Peter Karlsson, som benämfångare: "Det är bra att de får känna på lite av varje under en kunnig instruktörs ledning, men jag tror att de lär sig största delen av jobbet genom att komma in i en verkstad. Om man bara ger sig tid att rätta till felen och lära ut finesser, så kommer de in ganska snabbt."

Gösta Strand, fackordförande i Kosta: "Visst är det bra med utbildning, det är ju nödvändigt för att företaget skall överleva. Men jag måste säga att företaget borde kunna lägga in utbildningen på arbetstid. Det skulle nog vara en vinst på längre sikt."

Löner på ADB

Vi berättade i förra numret om de personaluppgifter som har lagts in på ADB. Nu ska företaget ha hjälp av datorn i löneuträkningarna.

Tjänstemannalönerna överfördes till ADB redan i september och nu arbetar man för fullt på löne- och personalavdelningarna med att lägga in de kollektivanställdas löner på samma sätt.

Den första etappen i arbetet skall vara klar i mars

då arbetarlönerna för första gången skall betalas ut enligt de nya rutinerna. Efter ännu några månader skall datorn ta över ytterligare en bit av det manuella rutinarbetet.

Syftet med omläggningen är att rationalisera det ökade arbetet med lönerutinerna. Den separata övertids-, semester- och lönestatistiken kommer dessutom att förbättras och förenklas genom de nya rutinerna.

Gott
Nytt år

MÅSTARE I USA

Bengt Heintze i USA

I samband med Ann Wärfffs utställning i New York fick Bengt Heintze tillfälle att bese sina och Anns skapelser på ort och ställe. Det var en mycket innehållsrik resa för Bengt och det som särskilt etsade sig fast i minnet var utställningen samt en utflykt till det kända glasbruket Corning.

Öppningen av utställningen var naturligtvis en stor händelse. Bengt: "Där var fullt av folk och alla visade ett mycket stort intresse och beundran för vårt glas. Dessutom bjöds det på massor av champagne.

Speciellt glad blev Bengt, när han första dagen träffade Lars-Gunnar Rydén och fick se litet hur han arbetar när han är ute. "Och det skall jag säga, att jag avundas honom absolut inte. Han får resa mycket och se sig omkring, men han får verkligen jobba!"

Träff med svenskar

I New York hann Bengt bli med att vara omsvärmad gäst på en stor middag hos den svenske generalkonsuln. Han besökte dessutom Vallienarnas utställning på Bonniers varuhus. Bengt träffade även en släkting, Walter Heintze. Tillsammans med honom fick han tillfälle att besöka Port Jervis. Det intressanta med den staden, från svensk synvinkel, är att många svenska glasblåsare flyttade hit på 1920-talet. En del av dem lever fortfarande kvar. Bengt träffade till och med en gammal Kostabo, Rolf Nilsson. Många av de äldre i Kosta kommer säkert ihåg honom.

Corning

Bengt tycker att det bästa med resan var besöket på glasbruket och glasmuseet Corning. Vi låter Bengt berätta: "Jag blev väl mottagen och fick sedan se det berömda glasmuseet. Det lär vara det finaste i USA. Jag har drömt i årtal om att kunna besöka detta museum. Jag måste säga att det överträffar alla mina förväntningar! Jag har sett glasmuseer i Italien och på andra håll, men inget i klass med detta. Här fanns glas från Kristi födelse och fram till 1973. Där fanns bl a en massa fina saker som Vicke Lindstrand och Mona Schildt hade gjort. Orrefors och Strömbergshyttan var också väl representerade. Detta museum blev ett minne för livet."

Efter museet fick Bengt bese hyttan. "Här fick jag se allt möjligt som ingen annan fått se. Ingen utomstående har tidigare fått besöka hyttgolvet." I hyttan träffade Bengt en Sverige-ättling, en hyttmästare, bördig från Eda glasbruk. Han blev Bengts ciceron.

Mekaniserad drift

"Den hyttan hade helt andra arbetsmoment än vad man är

vad vid här i Sverige", fortsätter Bengt. "Från en vanna, som gick dygnet runt rann glaset ner i lämpliga proportioner i den järnform som man sedan blåste upp i. Med en knapp kunde man reglera hur lång tid glaset skulle rinna ner i formen. Man gjorde alltså inte som vi, dvs fångar an glaset på en pipa i ugnen. Pipan kördes i stället i glaset uppifrån formen. Därefter började man forma glasmassan och blåsa det hela,"

Mjukare glas

Bengt fick också känna på glasets konsistens och blåsa litet. Bengt förundrades över att det var arbetarna och inte hyttchefen som bestämde detta! Glaset i Corning var mycket mjukare och lättare att forma än i Sverige.

Corning är helt och hållet ett kristallglasbruk, 30-procentig kristall, och man tillverkar bara stycksaker, inga vinglas. Man arbetade i två skift, cirka 25 arbetare per skift. Dessutom fanns 5 slipare och cirka 20 polermakare. Det var mycket noga att glaset var blankt, därav det stora antalet polerare. Bengt frapperades också av att arbetarna gick nästan finklädade inne i hyttan, men så var den också mycket fin och väl underhållen.

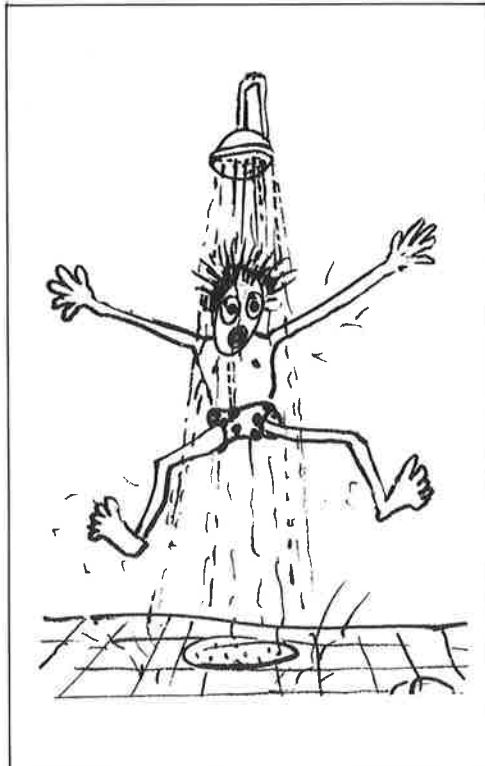
Bengt tyckte att de arbetade långsamt. "Det skulle inte gå här i Sverige!" De jobbade enbart på timpenning och tjänade 6-7 dollar i timmen. "Detta var höjdpunkten på min resa och ett minne för livet", slutar Bengt. "Jag har fått se vackert glas från hela världen gjort av skickliga yrkesmän. Nu kan jag njuta av minnen från detta land, där människorna var mycket gemytliga och gästvänliga."

SPARA PÅ ENERGI!

Att glasbruken är stora energislukare känner väl alla till. De höjda kostnaderna för olja påverkar därför direkt våra priser. Det är svårt att skära ned de stora energiposterna utan att påverka produktionen. Därför gäller det att komma med förslag om energibesparingar inom andra områden än de som har en negativ inverkan på vår produktion.

Så tänk till ett slag. Du kanske får en idé som Du kan vidarebefordra till Din chef.

Du sparar väl på el, värme och varmvatten när Du är hemma?

Ökade sociala kostnader

Företagets sociala kostnader har ökat snabbt under de senaste åren. I samband med budgeten för 1974 beräknar man på ekonomiavdelningen att de skall uppgå till 33 procent av kontant lön för arbetare och 35 procent för tjänstemän.

De ökande arbetsgivareavgifterna drabbar industrier med stora löneutgifter särskilt hårt. En mekaniserad industri med liten arbetskraft i förhållande till omsättningen berörs inte i samma grad. Eftersom den största delen av våra utgifter går till löner innebär en ökning av arbetsgivaravgiften en förhållandevis större belastning för oss än för genomsnittsföretaget i Sverige.

Kampanjer

Under hösten och hittills i vinter har vi haft flera kampanjer i Sverige. I september förde vi fram Ulrica-krukan i rampljuset. Den följdes av Boda Bouquet som nu utgör ett komplett vinprogram i och med tillkomsten av de nya karafferna samt sherry- och portvinsglasen.

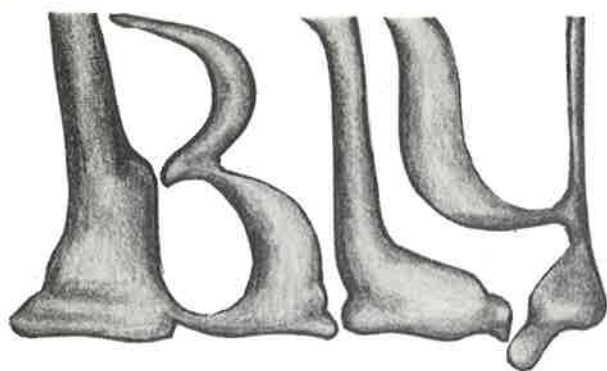
Servisen Prins samt ljusstakarna Polar och Snöboll fick bra exponering i butikerna i oktober. Under samma månad gjordes en satsning på serviserna Donna och Relaxer ur Bodasortimentet.

I samband med Fars Dag och julhelgen görs årligen stora kampanjer för Åforsgruppen.

I övriga Skandinavien har vi haft kampanjer i mindre omfattning. I Köpenhamn har man på Rosenthal genomfört en Kosta Party-kampanj. Att mycket arbete lagts ned kan Du se på vidstående bild!

ROSENTHAL i Köpenhamn satsar på KOSTA Party.

FÖRETAGSHÄLSOVÅRDEN INFORMERAR OM BLY

Metallen bly är allmänt förekommande i naturen. Med vatten och födoämnen tillföres kroppen omkring 0,1-0,3 mg bly/dygn och från luften i genomsnitt 0,02 mg/dygn.

Ungefär lika stor mängd som den tillförda avgas i avföring och urin, varför det under nämnda förhållanden inte föreligger någon risk för blyansamling i kroppen. "Normalvärdet" för bly i blod, för människor som inte i sitt arbete kommer i beröring med bly är cirka 15 mg (tusendels gram)/100 ml blod, men kan även ligga mellan 0-30.

Yrkesmässigt förekommer blyhantering i kabelfabriker, ackumulatorfabriker, smältverk vid hårdbad, vid slipning av blyhaltigt gjutgods, vid tillverkning av blyhaltig glasyr i tegel- och keramikindustri och av mängen i glasbruk, vid sprutmålning med blyhaltig färg eller slipning och gasbränning av målat materiel, t ex sådant som rostskyddsbehandlats med mönja (varvsindustri bl a). Olika förtunningar innehåller ofta hög halt av bly. Bly finnes som stabilisator i vissa plasttyper, t ex PVC. I motorbensin förekommer alkylblyföreningar (tetrametyl och tetraetyl-bly) och man varnar t ex för grönsaksodlingar längs stora motorvägar, då det kan finnas stora mängder bly i sådana grönsaker.

Arbetskyddsstyrelsen har utformat särskilda anvisningar för arbetsplatser. Där bly hanteras och vid arbete som medför fara för blyförgiftning skall läkarundersökning ske före anställning och därefter periodiskt.

Vid yrkesmässig blyhantering sker upptaget i huvudsak genom inandning av blyångor eller fina blypartiklar. I lungorna upptas blypartiklar mindre än 5 μ (tusendels mm) snabbt och fullständigt. Vid all hantering kan bly fastna på fingrarna, på cigaretter, tobak osv, och sedan inhaleras i samband med rökning. Via magsäckskanalen sker intagningen långsammare (högst 10-20 %). Organiska blyföreningar (t ex i bensin) kan även tas in genom huden.

Upptaget bly transporteras med blodet, bundet till röda blodkroppar, i första hand till levern, mjälten, men även till hjärnan. Överskottet lagras i skelettet och utsöndras därefter mycket långsamt undan för undan med en halveringstid på cirka 2 år. (Således cirka hälften av det i skelettet lagrade blyet utsöndras på 2 år.)

I glasbruken är det smältarna som är mest utsatta för eventuell blyförgiftning. Vid inläggen bildas både blyångor samt blyoxid i form av blyrök, vilket tas in i kroppen genom luftvägarna. Det är därför som det är nödvändigt att använda friskluftsmasken vid inläggen och även vid arbetet i mängkammaren.

Noggrann uppföljning av hygieniska föreskrifter är av största vikt. Förgiftningssymptom: de vanligaste är trötthet, huvudvärk, illamående, buksmärtor, nervositet och blodbrist. Personer med benägenhet för blodbrist, njurskada, högt blodtryck och magsår bör inte arbeta med blyhantering.

För att kontrollera blyupptaget utför man periodisk undersökning av bly i blodet och ALA i urin. Vid bly i blodet över 70 μ g/100 ml eller ALA 2,5 mg/100 ml bör arbetstagaren avstängas en viss tid från arbete med bly och samtidigt skall man försöka genomföra sanering av arbetsplatsen.

Således bättre utformning av arbetsplatserna, förbättrad ventilation, inkapslade arbetsprocesser, där så är möjligt, å ena sidan, noggrann personlig hygien och användning av befintliga skyddsmedel, å andra sidan, samt hela tiden noggrann teknisk och medicinsk övervakning minskar faran med blyhanteringen till minimum.

Doktor Radecka-Skoglundh

Blyrisk.

ARBETSMILJÖ

Skyddskommittéerna vid Boda, Johansfors och Åfors samt representanter för industriläkarcentralen och företaget informerades under november månad om den kartläggning av arbetsmiljön som utförts vid nämnda bruk. Kartläggningen har utförts av Torsten Olsson och Hans Nilsson, Ergonomi-byrån.

Arbetskravsprofiler

Torsten Olsson talade om att detta utförts på så sätt att arbetskravsprofiler har upprättats för samtliga förekommande arbeten. Dessa arbetskravsprofiler beskriver de fysiska och psykiska krav ett arbete ställer på utövaren.

Som exempel på faktorer som ingår kan nämnas arbets-tyngd, syn- och hörselkrav, belastning på rygg och leder etc. Med alla faktorer redovisade erhålls en ganska god bild av arbetsuppgifternas krav på individen.

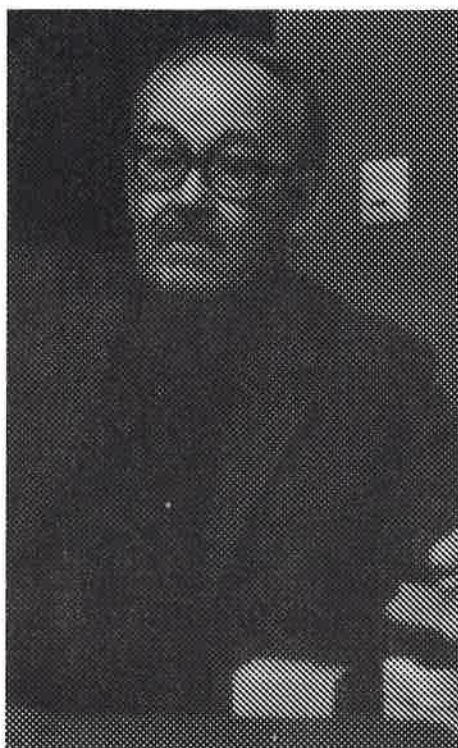
Kapacitetsprofil

Eftersom vi alla har varierande egenskaper när det gäller exempelvis kroppsbyggnad, syn och hörsel kan man upprätta något som kallas för kapacitetsprofil. Denna är en redogörelse över en persons fysiska och psykiska förutsättningar att klara olika jobb. Kapacitetsprofilen baseras på en läkarundersökning.

Sammantaget betyder det att arbetskravsprofilen beskriver de krav som arbetsuppgifterna ställer. Jämförs detta med den enskildes kapacitetsprofil kan man se om den aktuella personen har förutsättningar för att klara sina arbetsuppgifter.

Torsten Olsson har upprättat arbetskravsprofiler för samtliga arbeten inom bruken. Dr Skoglund utarbetar vid behov kapacitetsprofiler vid sina undersökningar.

Vidare informerades om arbetsmiljöproblem på en rad arbetsplatser inom bruken, samt förslag till förbättringar. Dessa problem och förslag till åtgärder kommer nu att särskilt behandlas inom respektive skyddskommittéer.

Torsten Olsson.

Hälsovård i Lessebo

Göthe Gustafsson informerade i oktober representanter från personalorganisationerna om företagets möjligheter att ansluta Kosta Glasbruk till en industrihälsovårdscentral.

Anslutning till den befintliga centralen i Emmaboda var det ena alternativet, den som skall bildas i Lessebo det andra. Fördelarna med Emmaboda låg bl a i de erfarenheter man där har av industrihälsovård och glasbrukens problem. Företagets alla anställda kom dessutom att tillhöra samma central. Man skall därtill anställa en skyddingenjör. För Lessebo talade de kortare avstånden samt det faktum att centralen där kommer att finnas i samma kommun som glasbruket.

Avd 122 förordade i en skrivelse till företaget att Kosta Glasbruk skulle anslutas till Lessebo industrihälsovårdscentral.

Företaget har tagit hänsyn till fackets ställningstagande samt förhållandet att Kosta tillhör Lessebo kommun och därför anslutit Kosta Glasbruk till hälsovårdscentralen i Lessebo.

Man kommer att anställa en industriläkare, en sjuksköterska, ett sjukvårdsbiträde samt en läkarsekreterare vid den nya hälsovårdscentralen. Den kommer att inrymmas i nya lokaler och beräknas börja sin verksamhet under sensommaren 1974.

Vi återkommer längre fram med mera information när sådan finns att ge.

Mängen blandas

Du håller just nu ett exemplar av tidningen Mängen i din hand - hoppas du ska finna den tilltalande och läsvärd. Men så här oss emellan - har du någon gång tänkt på hur den kommer till? Faktum är att det ligger en hel del arbete bakom dess tillkomst - och det är just detta vi tänker berätta lite om.

Redaktionsmöte

Det hela börjar med att redaktionskommittén samlas. Då diskuterar man förstas i första hand om vad nästa nummer skall innehålla. Olika förslag väcks och ventileras. Tidningen bör ju vara en lagom blandning av saklig information, artiklar, glimtar från bruket, intervjuer m m. När riktlinjerna dragits upp skiljs man för att åter samlas efter en tid.

Nu gäller det att fördela materialet, du tar det och jag tar det osv. Dags alltså att slå sig ner vid skrivmaskinen och koppla in författarhjärnan.

"Dummy"

Så samlas man en tredje gång. Då förutsätter man att materialet är färdigt. Texterna är utskrivna på elektrisk maskin med specialband i lagom spaltbredd (en förutsättning för tryckning), foton och andra illustrationer är klara. Nu gäller det för redaktionen att värdera det hela eller "tvätta" som det så vackert

heter på fackspråket. I det här skedet har också ett par andra herrar kopplats in. Nämligen icke helt okände fotografen Ove Ahlström och teknikern och typografen Karl-Henrik Ottosson från Emmaboda. Det är den tekniska delen, de som slutligen ansvarar för redigeringen och tryckningen. Tillsammans gör man nu en "dummy". Ett konstigt ord, men som helt enkelt är en kladd eller en förlaga om man nu så vill. Dummyn är en tidning utan text och i denna skissas texterna och foton in. Ett ganska noggrant och petigt jobb.

Rastrering och klistermontage

Nu är redaktionen arbete i stort avslutat och materialet tas om hand av Ahlström och Ottosson. De i sin tur gör först en lista över hela det, som vi hoppas, digra och värdefulla innehållet, detta för att ingenting skall försvinna i hanteringen. Karl-Henrik börjar så med att göra rubrikerna. Till hjälp har han "gnuggisar" gnuggbokstäver i olika stilar som han överför till papperet. Ove tar hand om bildmaterialet som han allt efter behov och utrymme förminskar eller förstörar. Samtliga foton skall därefter "rastreras" - en tekniskt invecklad grej som är nödvändig för tryckningen.

Nu kommer vi till en viktig del, det som slutligen bestämmer hur tidningen ska se ut. Nämligen klistermontaget. Ett tidsödande precisionsjobb. I det här stadiet är dock hela materialet färdigt - avfotograferat i sina rätta dimensioner. Nu plockas sax, linjal och klister fram samt papper, exakt i storlek som tidningssidorna. Så klistras för hand in varje

artikel på sin plats, rubriker och foton där de hör hemma. Sida efter sida görs färdig och efter en noggrann retuchering kan man börja skönja hur tidningen kommer att se ut. Men mycket återstår ännu.

Negativa filmer

De färdiga sidorna skall nu fotograferas av. Till hjälp har Ove i sin ateljé en specialutrustad reprokamera (i 10.000 kronorsklassen) där sidorna överförs till grafisk film i negativ. I och med detta moment har Ove och Karl-Henrik avslutat sin del på vägen till den färdiga tidningen. Men nu återstår själva tryckningen. Och den sker hos Åkessons tryckeri, Emmaboda.

Tryckningen

I tryckeriet börjar man med att montera de negativa filmerna fyra och fyra på stora ark. Man överför så dessa på en tryckplåt av aluminium, så kallad offsetplåt, vilka så framkallas med hjälp av olika kemikalier. Tryckplåtarna spänns upp på en cylinder i tryckpressen. Papperet trycks, viks, häftas och skärs. Och plötsligt ligger den färdiga tidningen där i all sin glans. Enkelt, inte sant?

Har vi tur så har ni tidningen i er hand till det datum vi bestämt. Om inte så kanske ni förstår att det kan trassla till sig någonstans på vägen.

Kurser

Internutbildning

Vintertid är kurstid. Inom Åforsgruppen har vi flera kurser på programmet.

Buller

I oktober startade Arbetarskyddsstyrelsens kurs "Buller" med deltagare från alla fyra bruken. Kursen gick i Åfors under ledning av slyddstekniker Alf Augustsson, Emmaboda Glasverk. De arbetsledare och skyddsombud som deltog fick de grundkunskaper om buller som krävs för att man skall kunna föra en diskussion med de tekniker som gör bullerprov på arbetsplatserna.

Ni bör lyssna på era skyddsombud när de ber er använda hörselkåpor. De vet vilket buller som är farligt. Visste du att det enda sättet att värja sig mot buller är att förstöra hörseln - då har du inte längre några besvär med de höga ljudnivåerna.

ADB

I november drog vi igång en ADB-kurs med tjugo deltagare. Kursen drivs i samarbete med gymnasieskolan

Koncentrationen var det inget fel på under bullerkursen.

i Lessebo. Studieleedarna från Emmaboda med Roland Johansson i spetsen under visar deltagarna om datorns funktion och dess användning inom vårt företag. Kursen kommer att vara klar i februari.

ABC

Alla anställda vid bruken bör ta chansen att lära sig olycksfallsvård. Vi kommer att ha en kurs på sex timmar under två kvällar i januari. Du kan ha nytta av det du lär dig om du är med om en olycka på jobbet eller på fritiden.

Kursen drivs tillsammans med Röda Korset.

Vi kommer att bygga på utbildningen av vissa skyddsombud genom en skyddssamaritkurs på 15 timmar. Ombuden får då en fördjupning av de kunskaper i olycksfallsvård som förmedlades i sextimmar kursen.

Ergonomi - skyddslagstiftning

Skyddsombuden har fått ökade befogenheter inom den nya Miljöskyddslagen. Arbetsledare och skyddsombud kommer att få information om dessa genom en tvådagarskurs i februari. Kursen kommer att ledas av Torsten Olsson, ergonom vid hälsocentralen i Emmaboda.

Svenska för invandrare

Vi har omkring 50 invandrare som skall lära sig svenska de närmaste fem åren. Vi börjar under 1974 med den första gruppen. Innan juli 1978 skall alla haft en chans att få betald undervisning i svenska. Som Ni ser har vi ett omfattande och kostsamt utbildningsprogram. Erfarenheterna från de kurser som genomförts har varit goda och vi hoppas att de som kommer skall ge samma resultat.

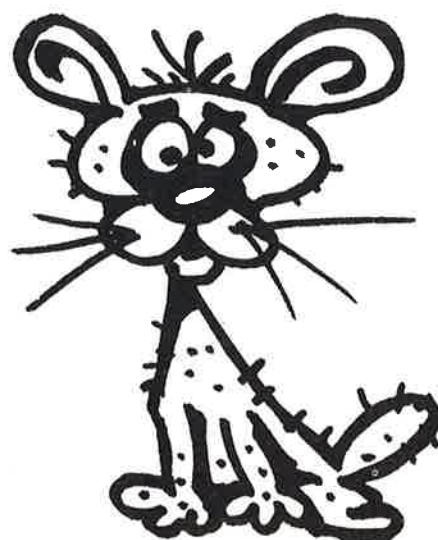
Lagret

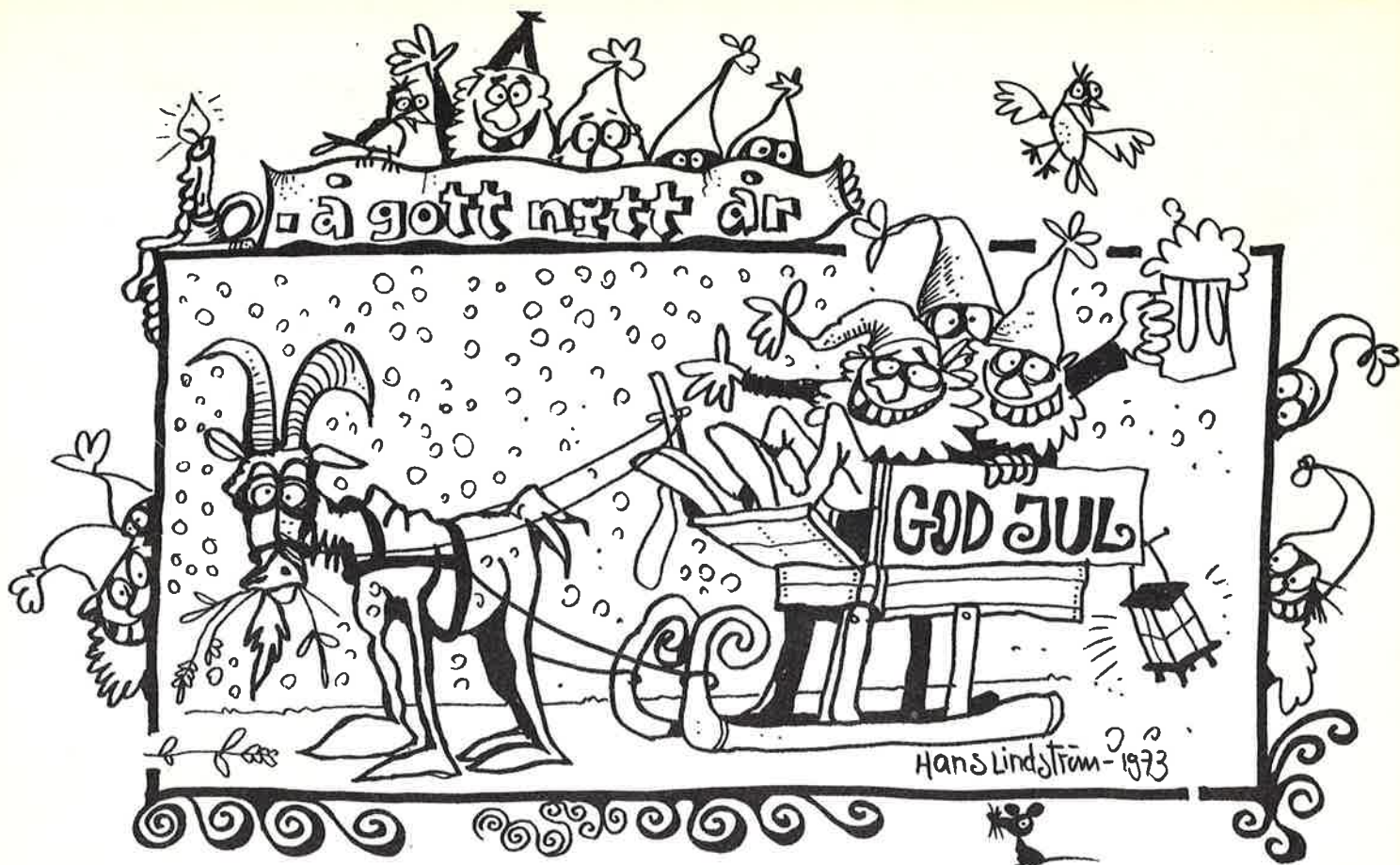

Så här såg det alltså ut för några månader sedan. Nu är det nästan klart.

Vårt centrallager i Kosta ser färdigt ut då man ser exteriören. Bilden Du ser är tagen för två månader sedan och då hade man större delen av taket samt några väggar kvar. Vi visar kortet för att Du skall få en uppfattning om lagrets storlek. Jämför med bilarna!

Centrallagrets interiör har fastlagts i december. Först då detta var gjort kunde man börja beräkna personalbehovet. I skrivande stund är detta ej klart.

Korpen

Fr o m den 1.1.1974 startar Åforsgruppens motionsdrive. Idén har vi tidigare presenterat men kan i korthet sammanfattas:

Varje gång Du motionerar erhåller Du en motionspoäng. Ju oftare Du motionerar desto fler poäng erhåller Du och vinstchanserna i motionstävlingen ökar. Prissumman står i relation till totala antalet motionspoäng, varför vinstuttaget blir större om vi alla gör en insats och börjar med ett regelbundet motionerande.

I detta tidningsnummer finns två medsända exemplar på motionskalendern. Den

ena visar hur Du skall fylla i Din kalender. Där kan Du också se hur många poäng de olika aktiviteterna ger. Den andra kalendern kan Du börja använda för Din egen räkning.

Är det något som Du vill fråga om eller i övrigt är osäker på så vänd Dig till Din kontaktman som är:

Kosta: Ulf Assargård
Boda: Olle Andersson
Johansfors: Torsten Karlsson
Åfors: Kenneth Koch

Kostnadsramen för -74 års korpiddrott är klar och pengarna räcker till ett flitigt motionerande. Nu beror det på Dig om vi ska kunna utnyttja medlen. De utgår till största delen i form av priser till de som motionerar.

Avge ett nyårslöfte!
Börja motionera!

Klagomål

En av våra kunder skickade ett brev till bruket. Vi bad att få publicera det och det gick bra.

"Låt mig först säga att jag älskar Edert glas och har massor av det.....

I dag var vi fyra som skulle njuta av en helfiléad spätta på Eder magnifika glastallrik med samma motiv. Naturligtvis var fisken varm men inte sådär

"jätte". Så plötsligt small det som ett pistolskott och en av tallrikarna rämnade i tre bitar....

Eftersom jag är mycket rädd om mina återstående tallrikar så frågar jag nu:

Kan man inte servera varm fisk på dem? Eller kan det vara ett fel? Jag har bitarna kvar och är tacksam för Edert svar".

Nog har brevskrivaren rätt. Inte skall man behöva äta kall spätta för att tallrikarna skall hålla.

Vi hoppas att kunden blev nöjd med förklaringen att felet troligen berodde på kylspänningar. Naturligtvis skickade vi en ny tallrik som ersättning.